

gezonden zou worden; natuurlijk moest het stuk worden bijgewerkt – dat deed Welter.

In de brief dan, die daags daarna (13 juli) verzonden werd¹, werd breedvoerig betoogd dat 'de grote meerderheid' van het kabinet van mening was dat er sinds de Meidagen een 'diepgaande verandering' in de Europese situatie was ontstaan: Frankrijk had zich van Engeland afgewend,

'blijft de Nederlandse regering vasthouden aan de figuur van een hoogstbescheiden positie op Brits gebied, en geheel in de Britse sfeer, dan zal dat onze verhouding tot Frankrijk moeten schaden. Maar ook tegenover Engeland schijnt bestendiging van een verblijf der Nederlandse regering ongewenst. Wij komen thans in de schatting der Engelsen op één lijn te staan met Noren en Polen, regeringen die geen eigen gebied meer hebben, waar haar gezag geldt, en die daarom, omdat haar geen andere keuze blijft, een toevlucht moeten zoeken op Brits gebied. Voor het aanzien des lands komt dat niet gewenst voor.'²

Bovendien: er kon een oorlog uitbreken tussen Engeland en Japan,

'dan komt ons land, indien de regering de indruk blijft maken, geheel in de Britse sfeer te zijn getrokken, tegenover Japan in een zeer scheve positie, een positie die bepaald gevaarlijk kan worden, indien Japan, Nederland met Engeland vereenzelvigend, in Indië mocht toetasten. Verblijft de regering echter in Indië, dan is van die vereenzelviging geen sprake meer.

... Ook ingeval in Engeland-zelf een militaire nederlaag tegenover een Duitse inval zou worden geleden, zou het een groot verschil ten goede maken, indien de regering in Nederlands-Indië zetelde.'

Tot zover was de brief (waarin de argumenten *tegen* verplaatsing welke de minderheid te berde gebracht had, niet weergegeven werden) niet meer dan nakaarten: de koningin had het denkbeeld, de regeringszetel te verplaatsen, afgewezen, doch wèl aangedrongen op het vertrek van de Geer met 'enige ambtgenoten'. Daar voelde het kabinet niet voor: de nadelen, zo werd in het tweede gedeelte van de brief betoogd, zouden groter zijn dan de voordelen; een afvaardiging uit de ministerraad zou dat graag mondeling komen toelichten.

¹ *DBPN*, C, dl. I, p. 171-73. ² 'Zoals ook' (wij citeren Steenberghe) 'een van de heren van het toenmalige departement van koloniën' (dat zal Peckema wel geweest zijn) 'het een keer paradoxaal uitdrukte: 'Dan' (d.w.z. bij vestiging in Indië) 'kunnen wij op één lijn staan met Engeland, want dan is bij ons Nederland in Europa bezet en bij Engeland is Guernsey en Jersey bezet zodat er alleen een gradueel, maar geen principieel verschil meer is.' (getuige Steenberghe, *Enq.*, dl. II c, p. 521).

Het woord 'paradoxaal' zouden wij graag vervangen zien door 'ridicueel'.